

Djeco, budite dobri

Tko od nas učitelja nije barem jednom održao predavanje djeci prije polaska na izlet, prije početka rada na nekom projektu, o tome kako se trebaju ponašati. A, na kraju djeca napravila sve drukčije od onoga što smo im govorili? Uradili baš onako kako smo kazali da ne trebaju?

Tko od roditelja nije barem jednom doživio da djecu upozori na mjesta koja ne smiju posjećivati, na igre koje ne smiju igrati jer su opasne, na uzimanje sredstava koja su nezdrava i opasna (alkohol, cigarete, šibice...), a naša djeca naprave baš suprotno od onoga što smo im govorili!

Mi se čudom čudimo: Pa, rekao sam mu da to ne treba ili ne smije činiti, ali eto, on/a baš tako?? Što mogu više od toga učiniti?

Slično se događalo izvjesnoj amerikanki dr. Jane Nelsen, priča nam na jednom seminaru jedan sveučilišni stručnjak. I, kaže on, kad je ova Jane (Džejn) jednog dana izvikala se na jedno od svojih petoro djece: „Jesam li ti stotinu puta kazala da to ne činiš!“, zastala je, ukočila se, zaprepastila se, zabezegnula se, zagledala se u jednu točku i kazala samoj sebi:

- Kako to da do sada nisi shvatila da stotinu puta govoriš istu stvar, a da nikakve koristi od toga govorenja nema? Djeco, budite dobri! Djeco, ne smijete to raditi! Djeco, to nije dobro! A nikakve koristi od toga vikanja, savjetovanja, prijetnji... Znači, treba mijenjati način odgajanja, način razgovaranja s djecom! – zaključila ta Jane. I, tako je ona, majka petoro djece, počela razmišljati o nekoj pedagogiji koja se razlikuje od ove: „Djeco, budite dobri!“

Slično se događalo i meni. Mnogo puta sam za probleme u razredu tražio savjete u knjigama, u debelim pedagogijama, didaktikama, metodikama... ali savjeta našao nisam. I, davno zaključih: Pedagogije najmanje ima u knjigama. „Prava“ pedagogija nije u knjigama; to je život. Onog momenta kad taj život opišemo u knjigama više se nikad neće ponoviti. Nikad se isti događaj ne ponavlja, a odgoj je događanje!

Gore spomenuta dr. Nelsen razlikuje tri oblika odnosa odraslih i djece: strogost (red bez slobode), popustljivost (sloboda bez reda) i pozitivna disciplina (sloboda s redom). Ona zagovara ovo zadnje: pozitivna disciplina! – kazao nam Taj stručnjak na seminaru.

I od tada razmišljam kako to postići u razredu, kako kod kuće, kako na drugim mjestima gdje odrasli i djeca moraju zajedno boraviti. Dugogodišnjim iskustvom sam naučio da se aktivno slušati druge, čekati na red, odgovornost spram svojih postupaka, toleranciju, suradnju, samopoštovanje, samopouzdanje, samoupravljanje, samokritiku.... ne može naučiti savjetima, prijetnjama, nadzorom (iako i to pomaže!). Ukratko, pedagogija „Djeco, trebate se tako ponašati!“ ne pokazuje očekivane rezultate. (Najskuplje je učiti na vlastitim greškama!)

- Što činiti da se dogodi sloboda s redom?
- Što činiti da postignemo pozitivnu disciplinu?

Razmišljajući o ovom jednostavno-složenom pitanju prisjećam se i legendarnog Makarenka:

- Odgajatelj (učitelj) odgaja i kad ništa ne govori!!

Prizivao sam u pomoć i onog Neilla iz Summerhilla, pa onog Freineta koji je svaki dan nastavne aktivnosti započinjao i završavao razgovorom u krugu i dogovorom.... I koga se sve nisam sjetio!

Mislim da sam uspio složiti neko svoju implicitnu metodiku odgoja i poučavanja koja je blizu one koju dr. Nelsen naziva *pozitivna disciplina*. U mojoj učionici danas se događa *sloboda s redom* – događa se *pozitivna disciplina*, kako bi kazala dr. Nelsen. Uspijevamo to postići s mnogo razgovora, dogovora, suradnje, strpljenja, ljubavi, iskrenosti, međusobnog uvažavanja i koješta drugoga. Nastavu

organiziramo kao mnogo zanimljivih događanja u kojima se surađuje, pomaže, uvažava razlike, pruža šansa svakome da doživi uspjeh, što češće ili svakodnevno.

Ja izbjegavam vikati:

- Djeco, budite dobri! Umirite se već jednom!

Za sada mi ide dobro! Sretni, veseli i zadovoljni svi!

Učitelj Mate